



ZALECENIE KOMISJI (UE) 2024/603

z dnia 18 grudnia 2023 r.

w sprawie projektu zaktualizowanego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu Czech obejmującego lata 2021–2030 i spójności środków wprowadzonych przez Czechy z unijnym celem neutralności klimatycznej oraz zapewnieniem postępów w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 292,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (UE) 2015/652 oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013 ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 14 ust. 6 i art. 9 ust. 2,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 ⁽²⁾, w szczególności jego art. 7 ust. 2,

a także mając na uwadze, co następuje:

Zalecenia w sprawie projektu zaktualizowanego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu (KPEiK) Czech obejmującego lata 2021–2030

- (1) 23 października 2023 r. Czechy przedłożyły projekt zaktualizowanego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu.
- (2) Ze względu na późne przedłożenie przez Czechy projektu zaktualizowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu Komisja Europejska miała ograniczony czas na sporządzenie oceny w celu przyjęcia niniejszego zalecenia na sześć miesięcy przed terminem przedstawienia ostatecznych wersji zaktualizowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu zgodnie z wymogami art. 9 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2018/1999.
- (3) W art. 3 i załączniku I do rozporządzenia (UE) 2018/1999 („rozporządzenie w sprawie zarządzania unią energetyczną”) określono elementy, które należy zamieścić w zaktualizowanym zintegrowanym krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu. W grudniu 2022 r. Komisja przyjęła wytyczne dla państw członkowskich dotyczące procesu i zakresu opracowywania projektu i ostatecznej wersji zaktualizowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu ⁽³⁾. W wytycznych określono dobre praktyki i przedstawiono skutki niedawnych zmian politycznych, prawnych i geopolitycznych w polityce energetycznej i klimatycznej.
- (4) W związku z planem REPowerEU ⁽⁴⁾ oraz w ramach cykli europejskiego semestru 2022 i 2023 Komisja położyła duży nacisk na potrzeby państw członkowskich w zakresie reform i inwestycji w dziedzinie energii i klimatu, aby zwiększyć bezpieczeństwo energetyczne i przystępność cenową energii poprzez przyspieszenie ekologicznej i sprawiedliwej transformacji. Znajduje to odzwierciedlenie w sprawozdaniach krajowych dotyczących Czech z 2022 r. i 2023 r. ⁽⁵⁾ oraz w zaleceniach Rady dla Czech ⁽⁶⁾. Państwa członkowskie powinny uwzględnić w swoich ostatecznych wersjach zaktualizowanych zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu najnowsze zalecenia dla poszczególnych krajów.

⁽¹⁾ Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 243 z 9.7.2021, s. 1.

⁽³⁾ Zawiadomienie Komisji w sprawie wytycznych dla państw członkowskich dotyczących aktualizacji krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu na lata 2021–2030 (Dz.U. C 495 z 29.12.2022, s. 24).

⁽⁴⁾ COM(2022) 230 final.

⁽⁵⁾ SWD(2022) 605 final, SWD(2023) 603 final.

⁽⁶⁾ COM(2022) 605, zalecenie dotyczące zalecenia Rady; COM(2023) 603 final, zalecenie dotyczące zalecenia Rady.

- (5) Zalecenia Komisji dotyczące osiągnięcia celów krajowych na podstawie rozporządzenia w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego (rozporządzenia ESR) ⁽⁷⁾ opierają się na prawdopodobieństwie przestrzegania przez państwa członkowskie celów na 2030 r., z uwzględnieniem zasad korzystania z elastyczności przewidzianych w rozporządzeniu ESR.
- (6) Zalecenia Komisji dotyczące wychwytywania, składowania i utylizacji dwutlenku węgla (CCUS) mają na celu uzyskanie przeglądu planowanego wdrożenia tych technologii na szczeblu krajowym, w tym informacji na temat rocznych ilości CO₂, które mają zostać wychwycone do 2030 r., w podziale na źródło wychwyconego CO₂ pochodzącego z instalacji objętych dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁸⁾ lub z innych źródeł, takich jak źródła biogeniczne lub bezpośrednie wychwytywanie z powietrza; na temat planowanej infrastruktury do transportu CO₂; oraz na temat potencjalnej krajowej zdolności magazynowania CO₂ i objętości iniekcji CO₂, które mają być dostępne w 2030 r.
- (7) Zalecenia Komisji dotyczące wyników na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/841 ⁽⁹⁾ (rozporządzenia LULUCF) odnoszą się do realizacji przez państwo członkowskie zasady zerowego salda w latach 2021–2025 (okres 1) oraz celu krajowego na lata 2026–2030 (okres 2), z uwzględnieniem przepisów regulujących korzystanie z elastyczności określonych w tym rozporządzeniu. W zaleceniach Komisji uwzględniono również fakt, że w okresie 1 wszelkie nadwyżki emisji na mocy rozporządzenia LULUCF będą automatycznie objęte rozporządzeniem ESR.
- (8) Aby przystosowanie się do zmiany klimatu odpowiednio przyczyniało się do osiągnięcia celów w zakresie energii i łagodzenia zmiany klimatu, konieczne jest zidentyfikowanie potencjalnych zagrożeń klimatycznych oraz przeanalizowanie wrażliwości na zmiany klimatu i ryzyka związanego z klimatem, które mogą mieć wpływ na odnośne obszary, populacje i sektory. W zaleceniach Komisji dotyczących przystosowania się do zmiany klimatu rozważono zakres, w jakim Czechy włączyły do zaktualizowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu cele związane z przystosowaniem się do zmiany klimatu uwzględniające ryzyko klimatyczne, które mogłoby uniemożliwić Czechom osiągnięcie założeń i celów unii energetycznej. Bez konkretnych polityk i środków w dziedzinie przystosowania się do zmiany klimatu, zaplanowanych i wdrożonych, realizacja założeń w wymiarze unii energetycznej jest zagrożona. Gospodarka wodna w zmieniających się warunkach klimatycznych wymaga szczególnej uwagi ze względu na ryzyko zakłóceń w dostawach energii elektrycznej, ponieważ powodzie, upały i susze wywierają wpływ na produkcję energii.
- (9) Zalecenia Komisji dotyczące poziomu ambicji w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych wynikają ze wzoru określonego w załączniku II do rozporządzenia (UE) 2018/1999, który opiera się na obiektywnych kryteriach, oraz opierają się na głównych politykach i środkach, których brakuje w projekcie zaktualizowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu Czech, aby umożliwić terminowe i racjonalne pod względem kosztów osiągnięcie krajowego wkładu Czech w wiążący unijny cel w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, zgodnie z którym w 2030 r. co najmniej 42,5 % energii ma pochodzić ze źródeł odnawialnych, przy wspólnym dążeniu do zwiększenia go do 45 % zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 ⁽¹⁰⁾ w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych. Zalecenia Komisji opierają się również na wkładzie Czech w realizację celów szcze-

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/842 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych przez państwa członkowskie od 2021 r. do 2030 r. przyczyniających się do działań na rzecz klimatu w celu wywiązania się z zobowiązań wynikających z Porozumienia paryskiego oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 26), zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/857 z dnia 19 kwietnia 2023 r. zmieniającym rozporządzenie (UE) 2018/842 w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych przez państwa członkowskie od 2021 r. do 2030 r. przyczyniających się do działań na rzecz klimatu w celu wywiązania się z zobowiązań wynikających z porozumienia paryskiego oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1999 (Dz.U. L 111 z 26.4.2023, s. 1).

⁽⁸⁾ Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz.U. L 275 z 25.10.2003, s. 32).

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/841 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie włączenia emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych w wyniku działalności związanej z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem do ram polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 oraz decyzję nr 529/2013/UE (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 1), zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/839 z dnia 19 kwietnia 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2018/841 w odniesieniu do zakresu stosowania, uproszczenia przepisów dotyczących sprawozdawczości i zgodności oraz określenia celów państw członkowskich na 2030 r., a także zmiany rozporządzenia (UE) 2018/1999 w odniesieniu do poprawy monitorowania, sprawozdawczości, śledzenia postępów i przeglądu (Dz.U. L 107 z 21.4.2023, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82), zmieniona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) 2023/2413 z dnia 18 października 2023 r. zmieniającą dyrektywę (UE) 2018/2001, rozporządzenie (UE) 2018/1999 i dyrektywę 98/70/WE w odniesieniu do promowania energii ze źródeł odnawialnych oraz uchylającą dyrektywę Rady (UE) 2015/652 (Dz.U. L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

głównych określonych w art. 15a, 22a, 23, 24 i 25 tej dyrektywy oraz na związanych z nimi politykach i środkach służących jej szybkiej transpozycji i wdrożeniu. Zalecenia odzwierciedlają również znaczenie opracowania kompleksowego długoterminowego planowania wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności energii wiatrowej, w celu zwiększenia widoczności europejskiego sektora produkcji i operatorów sieci zgodnie z europejskim pakietem na rzecz energii wiatrowej ⁽¹¹⁾.

- (10) Zalecenia Komisji dotyczące krajowego wkładu w efektywność energetyczną opierają się na art. 4 dyrektywy (UE) 2023/1791 ⁽¹²⁾ w sprawie efektywności energetycznej oraz na wzorze zawartym w załączniku I do tej dyrektywy, a także na związanych z nią politykach i środkach służących jej wdrożeniu.
- (11) W zaleceniach Komisji szczególną uwagę zwrócono na cele, założenia i wkłady oraz związane z nimi polityki i środki służące realizacji planu REPowerEU z myślą o szybkim uniezależnieniu się od rosyjskich paliw kopalnych. Uwzględniają one wnioski wyciągnięte z wdrożenia pakietu „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę” ⁽¹³⁾. Zalecenia odzwierciedlają konieczność zwiększenia odporności systemu energetycznego w świetle obowiązków wynikających z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941 ⁽¹⁴⁾ w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938 ⁽¹⁵⁾ dotyczącego bezpieczeństwa dostaw gazu zgodnie z zaleceniem Komisji w sprawie magazynowania energii ⁽¹⁶⁾.
- (12) W zaleceniach Komisji uwzględniono potrzebę przyspieszenia integracji wewnętrznego rynku energii w celu zwiększenia roli elastyczności oraz wzmocnienia pozycji konsumentów i ich ochrony. W zaleceniach Komisji wzięto również pod uwagę znaczenie oszacowania liczby gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym zgodnie z wymogami art. 3 rozporządzenia (UE) 2018/1999 oraz z zaleceniem Komisji (UE) 2023/2407 ⁽¹⁷⁾.
- (13) Zalecenia Komisji odzwierciedlają znaczenie zapewnienia wystarczających inwestycji w badania naukowe i innowacje w dziedzinie czystej energii w celu pobudzenia ich zdolności rozwojowych i produkcyjnych, w tym w odpowiednie polityki i środki na rzecz energochłonnych sektorów przemysłu i innych branż, a także potrzebę podnoszenia kwalifikacji siły roboczej w przemyśle neutralnym emisyjnie z myślą o skonsolidowaniu silnej, konkurencyjnej i ekologicznej gospodarki w Unii.
- (14) Zalecenia Komisji opierają się na zobowiązaniach podjętych na mocy porozumienia paryskiego do stopniowego ograniczenia wykorzystywania paliw kopalnych, a także na znaczeniu stopniowego wycofywania dotacji do paliw kopalnych.
- (15) Zalecenie Komisji dotyczące potrzeb inwestycyjnych wynika z przeprowadzonej przez nią oceny, czy projekt zaktualizowanego planu zawiera ogólny przegląd potrzeb inwestycyjnych niezbędnych do osiągnięcia założeń, celów i wkładów we wszystkich wymiarach unii energetycznej; czy wskazuje źródła finansowania, z rozróżnieniem źródeł prywatnych i publicznych; oraz czy przedstawiono w nim inwestycje zgodne z czeskim planem odbudowy i zwiększania odporności, czeskim terytorialnym planem sprawiedliwej transformacji oraz zaleceniami krajowymi na lata 2022–2023 wydanymi w ramach europejskiego semestru, a także czy obejmuje on solidną ocenę makroekonomiczną planowanych polityk i środków. Krajowy plan w dziedzinie energii i klimatu powinien zapewniać przejrzystość i przewidywalność krajowych polityk i środków w celu zagwarantowania pewności inwestycji.

⁽¹¹⁾ Komunikat w sprawie europejskiego planu działania na rzecz energii wiatrowej COM(2023) 669 final, 24.10.2023 r. oraz komunikat w sprawie osiągnięcia ambitnych unijnych celów w zakresie energii z morskich źródeł odnawialnych, COM(2023) 668 final.

⁽¹²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 z dnia 13 września 2023 r. w sprawie efektywności energetycznej oraz zmieniająca rozporządzenie (UE) 2023/955 (Dz.U. L 231 z 20.9.2023, s. 1).

⁽¹³⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę”, COM(2022) 360 final.

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej i uchylające dyrektywę 2005/89/WE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 1).

⁽¹⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938 z dnia 25 października 2017 r. dotyczące środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego i uchylające rozporządzenie (UE) nr 994/2010 (Dz.U. L 280 z 28.10.2017, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Zalecenie Komisji z dnia 14 marca 2023 r. Magazynowanie energii – Podstawa zdekarbonizowanego i bezpiecznego systemu energetycznego UE (Dz.U. C 103 z 20.3.2023, s. 1).

⁽¹⁷⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2023/2407 z dnia 20 października 2023 r. dotyczące ubóstwa energetycznego (Dz.U. L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj>).

- (16) Zalecenia Komisji odzwierciedlają kluczowe znaczenie szeroko zakrojonych konsultacji regionalnych oraz zapewnienia wczesnych i pluralistycznych konsultacji w sprawie planu, w tym skutecznego udziału społeczeństwa oraz wystarczających informacji i ram czasowych zgodnie z konwencją z Aarhus ⁽¹⁸⁾.
- (17) Zalecenia Komisji dotyczące sprawiedliwej transformacji odzwierciedlają ocenę tego, czy w czeskim planie wystarczająco szczegółowo określono odpowiednie skutki społeczne transformacji klimatycznej i energetycznej i jej wpływ na zatrudnienie i umiejętności oraz wskazano stosowne polityki i środki towarzyszące wspierające sprawiedliwą transformację, przy jednoczesnym przyczynianiu się do propagowania zarówno praw człowieka, jak i równouprawnienia płci.
- (18) Zalecenia Komisji dla Czech opierają się na ocenie projektu zaktualizowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu ⁽¹⁹⁾, który jest publikowany wraz z niniejszym zaleceniem.
- (19) Czechy powinny należycie uwzględnić niniejsze zalecenia przy opracowywaniu ostatecznej wersji zaktualizowanego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu, który ma przedłożyć do 30 czerwca 2024 r.

Zalecenia dotyczące spójności z unijnym celem neutralności klimatycznej oraz zapewnieniem postępów w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu

- (20) Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/1119 (Europejskie prawo o klimacie) Komisja jest zobowiązana do oceny spójności środków krajowych z celem neutralności klimatycznej oraz zapewnieniem postępów w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu. Komisja oceniła spójność środków wprowadzonych przez Czechy z tymi celami ⁽²⁰⁾. Poniższe zalecenia oparte są na tej ocenie. Czechy powinny należycie uwzględnić niniejsze zalecenia i podjąć działania następcze w związku z nimi zgodnie z Europejskim prawem o klimacie.
- (21) Chociaż emisje netto gazów cieplarnianych w Unii (w tym z użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa (LULUCF), ale z wyłączeniem transportu międzynarodowego) wykazują ogólnie stałą tendencję spadkową, zasadniczo zgodnie z liniową trajektorią osiągania unijnego celu klimatycznego na 2030 r. polegającego na obniżeniu emisji o 55 % oraz unijnego celu neutralności klimatycznej do 2050 r., tempo redukcji emisji musi przyspieszyć i niezbędne jest podjęcie działań przez państwa członkowskie. Postępy we wszystkich państwach członkowskich były zróżnicowane, przy czym pojawiło się kilka wyzwań sektorowych i słabych punktów, którym należy jak najszybciej zaradzić. Z oceny opartej na dostępnych informacjach wynika, że postępy Czech w realizacji unijnego celu neutralności klimatycznej wydają się niewystarczające. Rzetelne strategie długoterminowe są podstawą transformacji gospodarczej niezbędnej do osiągnięcia unijnego celu neutralności klimatycznej.
- (22) Skuteczne przystosowanie się do zmiany klimatu na niezbędną skalę i we wszystkich narażonych sektorach wiąże się z koniecznością ustanowienia struktury zarządzania i koordynowania działań o ściśle określonych uprawnieniach, która będzie korzystała ze wsparcia politycznego na wysokim szczeblu. W skład tej struktury może wchodzić międzyresortowa grupa zadaniowa lub międzyresortowy komitet. Polityka w dziedzinie przystosowania się do zmiany klimatu powinna koncentrować się na obszarach lub sektorach szczególnie podatnych na skutki zmiany klimatu lub których działalność ma kluczowe znaczenie dla odporności innych sektorów lub które mają istotne znaczenie dla gospodarki krajowej lub zdrowia publicznego. W pierwszej kolejności konieczna jest reakcja na skutki i zagrożenia, co do których przewiduje się, że będą miały wpływ na infrastrukturę krytyczną lub systemy o długim okresie eksploatacji, lub że będą miały nieodwracalny wpływ na systemy, z uwzględnieniem interakcji z rozwojem społeczno-gospodarczym lub innymi czynnikami niezwiązanymi z klimatem. W celu finansowania przystosowania się do zmiany klimatu można uruchomić różne instrumenty finansowania unijnego. Kwestie odporności na zmianę klimatu powinny znaleźć się na pierwszym planie przy opracowywaniu przez państwa członkowskie planów krajowych w ramach odpowiednich funduszy UE. Żadne z wydatków nie powinny być szkodliwe dla przystosowania się do zmiany klimatu, tzn. nie powinny zwiększać podatności na jej skutki ani beneficjentów, ani innych podmiotów. Potrzeby inwestycyjne w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu rosną i będą wzrastać coraz szybciej w najbliższych dziesięcioleciach. Większemu finansowaniu powinny towarzyszyć wystarczające zdolności i wiedza fachowa niezbędne do administracji i wdrażania, aby zapewnić jakość wydatków i zdolność absorpcyjną oraz uniknąć niewłaściwego przystosowania się do zmiany klimatu. Oprócz finansowania publicznego i prywatnego można by również rozważyć innowacyjne instrumenty finansowania w ramach współpracy z sektorem prywatnym i instytucjami finansowymi.

⁽¹⁸⁾ Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska z dnia 25 czerwca 1998 r. („konwencja z Aarhus”).

⁽¹⁹⁾ SWD(2023) 926.

⁽²⁰⁾ Sprawozdanie z postępu prac na temat działań UE w dziedzinie klimatu za 2023 r., COM(2023) 653 final, oraz dokument roboczy służb Komisji dotyczący oceny postępów w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu w poszczególnych państwach członkowskich zgodnie z Europejskim prawem o klimacie, SWD(2023) 932.

- (23) Najbardziej podatne są społeczności, które z dużym prawdopodobieństwem odczują skutki zmiany klimatu. Nie równe narażenie i podatność poszczególnych regionów i grup społeczno-gospodarczych na skutki zmiany klimatu pogłębiają istniejące nierówności i słabości. Sprawiedliwa odporność powinna zmniejszyć nierówne obciążenie ryzykiem klimatycznym i zapewnić równy podział korzyści wynikających z przystosowania się do zmiany klimatu. Systemowa zdolność przystosowania się do zmiany klimatu jest kluczowym elementem pozwalającym uniknąć potencjalnych szkód lub je złagodzić, wykorzystać możliwości i radzić sobie z konsekwencjami. Fizyczne skutki zmiany klimatu postępują szybciej niż przewidywano. Postępy w zakresie zdolności przystosowawczych są potrzebne na wszystkich poziomach sprawowania rządów oraz w sektorze publicznym i prywatnym, co wymaga większej świadomości na temat podatności na skutki i zagrożeń. Prywatne zainteresowane strony są inicjatorami zmian dzięki dostarczaniu informacji, zasobów, zdolności i finansowania. Na poziomie lokalnym istnieją kompetencje, które mogą mieć szerszy wpływ na odporność na zmianę klimatu. Istotne znaczenie ma przygotowanie i wdrożenie polityki przystosowania się do zmiany klimatu na szczeblu niższym niż krajowy,
- (24) Rozwiązania oparte na przyrodzie oferują skuteczne i racjonalne pod względem kosztów warianty przystosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków, jeżeli zachęca się do ich wdrażania za pomocą strategicznych ram, polityki i finansowania. Rozwiązania te mogą być wdrażane niezależnie lub włączone do innych środków na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków, w połączeniu z rozwiązaniami o bardziej technologicznym charakterze lub opartymi na infrastrukturze. Przy wdrażaniu należy wziąć pod uwagę złożoność ekosystemów i przewidywane skutki zmiany klimatu, kontekst lokalny, powiązane interesy i wartości oraz warunki społeczno-gospodarcze,

NINIEJSZYM ZALECA, ABY CZECHY PODJĘŁY NASTĘPUJĄCE DZIAŁANIA:

DOTYCZĄCE PROJEKTU ZAKTUALIZOWANEGO KRAJOWEGO PLANU W DZIEDZINIE ENERGII I KLIMATU NA PODSTAWIE ROZPORZĄDZENIA (UE) 2018/1999

1. Określiły racjonalne pod względem kosztów dodatkowe polityki i środki, w szczególności w odniesieniu do sektorów transportu i budownictwa oraz emisji innych niż CO₂, w tym metanu, N₂O i F-gazów z procesów przemysłowych i użytkowania produktów, rolnictwa i gospodarowania odpadami, w celu zniwelowania przewidywanej luki wynoszącej 7.3 punktu procentowego, aby osiągnąć krajowy cel w zakresie emisji gazów cieplarnianych polegający na obniżeniu tych emisji o 26 % w 2030 r. w porównaniu z poziomami z 2005 r. zgodnie z rozporządzeniem ESR. Przedstawiły zaktualizowane prognozy pokazujące, w jaki sposób istniejące i planowane polityki przyczynią się do osiągnięcia wspomnianego celu oraz, w stosownych przypadkach, określiła, w jaki sposób elastyczność dostępna w ramach rozporządzenia ESR zostanie wykorzystana do zapewnienia zgodności. Uzupełniły informacje na temat swoich polityk i środków. Jasno określiły ich zakres, harmonogram i, w miarę możliwości, spodziewany wpływ na redukcję emisji gazów cieplarnianych, w tym w odniesieniu do środków w ramach unijnych programów finansowania, takich jak wspólna polityka rolna.
2. Określiły ilość emisji CO₂, którą można wychwycić rocznie do 2030 r., w tym źródło.
3. Wyznaczyły konkretną ścieżkę prowadzącą do osiągnięcia krajowego celu dla sektora LULUCF określonego w rozporządzeniu (UE) 2018/841. Uwzględniły dodatkowe środki w sektorze LULUCF, podając ich szczegółowy harmonogram i zakres oraz ilościowo określając ich przewidywane skutki, aby zapewnić skuteczne dostosowanie pochłaniania gazów cieplarnianych do unijnego celu pochłaniania gazów cieplarnianych netto na 2030 r. wynoszącego -310 Mt ekwiwalentu CO₂ oraz do krajowego celu pochłaniania gazów cieplarnianych na poziomie -827 kt ekwiwalentu CO₂, jak określono w rozporządzeniu (UE) 2018/841. Przedstawiły jasne informacje na temat sposobu, w jaki fundusze publiczne (zarówno fundusze unijne, w tym w ramach wspólnej polityki rolnej, jak i pomoc państwa) oraz finansowanie prywatne za pomocą systemów rolnictwa węglowego są konsekwentnie i skutecznie wykorzystywane do osiągnięcia krajowego celu pochłaniania gazów cieplarnianych netto. Podały informacje na temat stanu realizacji i postępów, jakie należy poczynić w zapewnianiu poprawy wyższych poziomów/jednoznacznych geograficznie zbiorów danych na potrzeby monitorowania, sprawozdawczości i weryfikacji, zgodnie z częścią 3 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2018/1999.
4. Dostarczyły dodatkową analizę istotnych wrażliwości na zmiany klimatu i ryzyka związanego z klimatem w odniesieniu do osiągnięcia krajowych założeń, celów i wkładów oraz polityk i środków w poszczególnych wymiarach unii energetycznej. Lepiej przedstawiły i ilościowo określiły powiązanie z konkretnymi celami i politykami unii energetycznej, które powinny być wspierane w ramach polityk i środków w dziedzinie przystosowania się do zmiany klimatu. Ustanowiły dodatkowe polityki i środki w dziedzinie przystosowania się do zmiany klimatu w sposób wystarczająco szczegółowy, aby wesprzeć realizację przez Czechy krajowych założeń, celów i wkładów w ramach unii energetycznej.
5. Zwiększyły ambitny udział odnawialnych źródeł energii na poziomie co najmniej 33 % jako wkład w realizację wiążącego unijnego celu w zakresie energii ze źródeł odnawialnych na 2030 r. określonego w art. 3 ust. 1 dyrektywy (UE) 2018/2001, zmienionego zgodnie ze wzorem określonym w załączniku II do rozporządzenia (UE) 2018/1999. Uwzględniły orientacyjną trajektorię osiągnięcia punktów odniesienia na 2025 r. i 2027 r. wynikających z art. 4 lit. a) ppkt 2 rozporządzenia (UE) 2018/1999.

6. Przedstawiły szacunkową trajektorię i długoterminowy plan wykorzystywania technologii energii odnawialnej w ciągu najbliższych 10 lat, z perspektywą do 2040 r. Uwzględniły orientacyjny cel dotyczący innowacyjnych technologii energii odnawialnej do 2030 r. zgodnie ze zmienioną dyrektywą (UE) 2018/2001. Uwzględniły konkretne cele przyczyniające się do osiągnięcia orientacyjnych celów cząstkowych w sektorze budynków i w przemyśle na 2030 r. Potwierdziły wiążące cele w zakresie ogrzewania i chłodzenia zarówno na lata 2021–2025, jak i na lata 2026–2030 oraz uwzględniły orientacyjny cel polegający na osiągnięciu dodatkowych zobowiązań określonych w załączniku IA do zmienionej dyrektywy (UE) 2018/2001. Uwzględniły orientacyjny cel w zakresie systemów ciepłowniczych i chłodniczych na lata 2021–2030. Uwzględniły cel cząstkowy dotyczący zaawansowanych biopaliw i paliw odnawialnych pochodzenia niebiologicznego w sektorze transportu do 2030 r.
7. Uwzględniły szczegółowe i ilościowe polityki i środki w sposób umożliwiający terminowe i racjonalne pod względem kosztów osiągnięcie krajowego wkładu w wiążący unijny cel w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, zgodnie z którym w 2030 r. co najmniej 42,5 % energii ma pochodzić ze źródeł odnawialnych, przy wspólnym dążeniu do zwiększenia go do 45 %. Opisały w szczególności, w jaki sposób zamierzają przyspieszyć udzielanie pozwoleń, i wyszczególniły technologie energii odnawialnej, w odniesieniu do których planują wyznaczyć „obszary przyspieszonego rozwoju odnawialnych źródeł energii” dzięki szybszym i prostszym procedurom. Opisały, w jaki sposób zamierzają przyspieszyć wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii poprzez upowszechnianie umów zakupu energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, gwarancje pochodzenia oraz ramy umożliwiającej propagowanie prosumpcji i społeczności energetycznych. Przedstawiły dalsze informacje na temat sposobu, za pomocą którego zamierzają przyspieszyć wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii i stopniowe wycofywanie paliw kopalnych w sektorze ogrzewania i chłodzenia oraz w systemach ciepłowniczych i chłodniczych zgodnie ze zmienioną dyrektywą (UE) 2018/2001. Uwzględniły dalsze środki szczegółowe dotyczące ram umożliwiających zwiększenie integracji między sieciami elektroenergetycznymi oraz ciepłowniczymi i chłodniczymi.
8. Uwzględniły dodatkowe środki mające na celu propagowanie zrównoważonej produkcji biometanu, biorąc pod uwagę potencjał i produkcję zrównoważonego biogazu/biometanu w Czechach oraz czeski profil zużycia gazu ziemnego i istniejącą infrastrukturę, a także wykorzystanie produktu pofermentacyjnego i zastosowania biogenicznego CO₂.
9. W miarę możliwości przedstawiły przewidywany harmonogram działań prowadzących do przyjęcia ustawodawczych i pozaustawodawczych polityk i środków mających na celu transpozycję i wdrożenie przepisów zmienionej dyrektywy (UE) 2018/2001, w szczególności w odniesieniu do środków, o których mowa w poprzednich punktach.
10. Uwzględniły wielkość zmniejszenia zużycia energii, którą mają osiągnąć wszystkie instytucje publiczne, w podziale na sektory i całkowitą powierzchnię ogrzewanych lub chłodzonych budynków będących własnością instytucji publicznych, która co roku ma być poddana renowacji, lub odpowiednie roczne oszczędności energii, które mają zostać osiągnięte.
11. Określiły kompletne polityki i środki mające na celu osiągnięcie krajowych wkładów w zakresie efektywności energetycznej oraz sposób wdrożenia zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”. Określiły solidne programy finansowania i systemy wsparcia w zakresie efektywności energetycznej, umożliwiające pozyskiwanie inwestycji prywatnych i dodatkowego współfinansowania. Przedstawiły informacje na temat środków oszczędności energii, aby zapewnić uzyskanie wymaganych skumulowanych oszczędności końcowego zużycia energii do 2030 r., w tym określiły ilościowo środki ukierunkowane na zwalczanie ubóstwa energetycznego.
12. Wspierały osiągnięcie zaktualizowanych ambitnych celów w zakresie obniżenia emisyjności budynków, przez dostarczanie dalszych informacji na temat polityk, środków dotyczących w szczególności ilościowego oszacowania tych polityk i środków pod względem finansowania, kosztów i skutków pod względem oszczędności energii.
13. Doprecyzowały, w jaki sposób Czechy zamierzają nadal zachęcać do ograniczania zapotrzebowania na gaz do 2030 r. Wzmocniły odporność swojego systemu energetycznego, w szczególności poprzez wyznaczenie celu polegającego na wykorzystywaniu magazynowania energii oraz przedstawienie polityk i środków mających na celu włączenie wymogów związanych z przystosowaniem się do zmiany klimatu do systemu energetycznego. Określiły odpowiednie środki dotyczące dywersyfikacji i długoterminowych dostaw materiałów jądrowych, paliwa, części zamiennych i usług dotyczących ich instalacji VVER-440 oraz planowanych nowych instalacji jądrowych, oraz długoterminowego gospodarowania odpadami jądrowymi. Podały więcej szczegółowych informacji na temat zapowiedzianych planów opracowania projektów dotyczących małych reaktorów modułowych (SMR). Oceniły adekwatność infrastruktury naftowej (rafinerii, zapasów ropy naftowej) w kontekście przewidywanego spadku popytu na ropę naftową, oczekiwanej konieczności uniezależnienia się od dostaw ropy naftowej z Rosji, a także przejścia na alternatywne rozwiązania o niższej emisyjności.

14. Przedstawiły jasne założenia i cele dotyczące odpowiedzi odbioru z myślą o zwiększeniu elastyczności systemu energetycznego w świetle oceny potrzeb w zakresie elastyczności oraz opisała konkretne środki ułatwiające integrację systemu energetycznego w związku z art. 20a dyrektywy (UE) 2018/2001 zmienionej dyrektywą (UE) 2023/2413. Wzmocniły pozycję konsumentów na rynku detalicznym dzięki uwzględnieniu kolejnych elementów dotyczących społeczności energetycznych, konsumpcji własnej, dzielenia się energią lub wspólnych zakupów.
15. Dalej rozwijały podejście mające na celu rozwiązanie problemu ubóstwa energetycznego poprzez uwzględnienie oceny sytuacji gospodarstw domowych obecnie dotkniętych takim ubóstwem i wskazanie konkretnego wymiernego celu ograniczenia tego ubóstwa zgodnie z wymogami rozporządzenia (UE) 2018/1999 i z uwzględnieniem zalecenia (UE) 2023/2407. W miarę możliwości wyjaśniły, w jaki sposób stosowane obecnie środki w zakresie przystępności cenowej i efektywności energetycznej już teraz zmniejszają ubóstwo energetyczne, z uwzględnieniem informacji na temat zasobów finansowych i programów ukierunkowanych na te środki.
16. Doprecyzowały krajowe cele w zakresie badań naukowych, innowacji i konkurencyjności na potrzeby wykorzystywania czystych technologii i wytyczyła drogę na lata 2030 i 2050 z myślą o wsparciu obniżenia emisyjności przemysłu i propagowaniu przejścia przedsiębiorstw na gospodarkę neutralną emisyjnie o obiegu zamkniętym. Przedstawiły polityki i środki mające na celu propagowanie opracowywania projektów neutralnych emisyjnie, w tym projektów istotnych dla energochłonnych sektorów przemysłu. Opisały przewidywalne i uproszczone ramy regulacyjne dotyczące procedur udzielania pozwoleń oraz sposób, w jaki dostęp do finansowania krajowego zostanie uproszczony w razie potrzeby. Zapewniły szczegółowe polityki i środki dotyczące rozwoju umiejętności związanych z czystą energią oraz ułatwienia otwartego handlu na rzecz odpornych i zrównoważonych łańcuchów dostaw kluczowych komponentów i urzędzeń neutralnych emisyjnie.
17. Określiły reformy i środki mające na celu uruchomienie inwestycji prywatnych niezbędnych do osiągnięcia celów w zakresie energii i klimatu. Udoskonalily i rozszerzyły analizę potrzeb inwestycyjnych, tak aby obejmowała kompleksowy i spójny przegląd potrzeb w zakresie inwestycji publicznych i prywatnych w ujęciu łącznym i w podziale na sektory. Uzupełniły ogólnopodjęte podejście ogólnogospodarcze o oddolną ocenę poszczególnych projektów. Zamieściły zestawienie całkowitych potrzeb inwestycyjnych wraz z dodatkowymi informacjami na temat krajowych, regionalnych i unijnych źródeł finansowania, a także prywatnych źródeł finansowania, które mają zostać uruchomione. Dodały krótki opis rodzaju systemu wsparcia finansowego wybranego w celu wdrożenia polityk i środków, które są finansowane z budżetu publicznego, oraz stosowania mieszanych instrumentów finansowych z wykorzystaniem dotacji, pożyczek, pomocy technicznej i gwarancji publicznych, w tym roli krajowych banków prorozwojowych w odpowiednich systemach lub sposobu uruchamiania finansowania prywatnego. Rozważyły jako źródło finansowania, generowanie – w sposób racjonalny pod względem kosztów – transferów do innych państw członkowskich zgodnie z rozporządzeniem ESR. Zapewniły rzetelną ocenę makroekonomicznego wpływu planowanych polityk i środków.
18. Określiły, w jaki sposób polityki i środki zawarte w zaktualizowanym planie są zgodne z czeskim krajowym planem odbudowy i zwiększania odporności, w tym rozdziałem REPowerEU.
19. Wyjaśniły bardziej szczegółowo, w jaki sposób i do kiedy Czechy zamierzają wycofać dopłaty do paliw kopalnych.
20. Przedstawiły szczegółowe informacje na temat konsekwencji transformacji klimatycznej i energetycznej dla społeczeństwa, zatrudnienia i umiejętności lub wszelkich innych skutków dystrybucyjnych, a także na temat planowanych celów, polityk i środków wspierających sprawiedliwą transformację. Określiły formę wsparcia, wpływ inicjatyw, grupy docelowe i przeznaczone na ten cel zasoby, z uwzględnieniem zalecenia Rady w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej ⁽²¹⁾. Uwzględniły, w miarę możliwości, większą liczbę elementów w celu zapewnienia odpowiedniej podstawy analitycznej do przygotowania przyszłego planu społeczno-klimatycznego zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/955 ⁽²²⁾, w tym wytyczne dotyczące sposobu oceny skutków dla podmiotów znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji wynikających z systemu handlu uprawnieniami do emisji w przypadku spalania paliw w budynkach, transporcie drogowym i dodatkowych sektorach, a także wskazania potencjalnych beneficjentów i odpowiednich ram polityki. Wyjaśniły, w jaki sposób ramy polityki określone w krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu przyczynią się do przygotowania planu społeczno-klimatycznego Czech oraz w jaki sposób zostanie zapewniona spójność między tymi dwoma planami.

⁽²¹⁾ Zalecenie Rady z dnia 16 czerwca 2022 r. w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej (Dz.U. C 243 z 27.6.2022, s. 35).

⁽²²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/955 z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie ustanowienia Społecznego Funduszu Klimatycznego i zmieniające rozporządzenie (UE) 2021/1060 (Dz.U. L 130 z 16.5.2023, s. 1).

21. Zapewniły skuteczny udział społeczeństwa w rozsądnych ramach czasowych oraz powszechny udział władz lokalnych i społeczeństwa obywatelskiego w przygotowaniu planu. Przedstawiły wyraźny opis sposobu, w jaki proces konsultacji umożliwi powszechny udział społeczeństwa ze strony wszystkich właściwych organów, obywateli i zainteresowanych stron, w tym partnerów społecznych, zarówno w przygotowaniu projektu, jak i ostatecznej wersji zaktualizowanego planu. Przedstawiły podsumowanie opinii wyrażonych przez różne podmioty oraz podsumowanie sposobu, w jaki plan uwzględni opinie przekazane podczas konsultacji.
22. Zintensyfikowały współpracę regionalną z sąsiednimi państwami członkowskimi oraz współpracę w ramach istniejących ram współpracy regionalnej, takich jak Grupa Wyszehradzka. Rozważyły – ponieważ nie są państwem członkowskim żadnej regionalnej grupy wysokiego szczebla utworzonej przez Komisję Europejską – dołączenie do Grupy Wysokiego Szczebla ds. Tworzenia Gazowych Połączeń Międzysystemowych w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej (CESEC) ze względu na jej mandat do wpływania na kierunek regionalnych dyskusji i inicjatyw dotyczących rozwoju infrastruktury wodorowej, wdrażania energii ze źródeł odnawialnych i związanej z tym rozbudowy sieci, a także uczynienia sieci w regionach Europy Środkowo-Wschodniej i Europy Południowo-Wschodniej bardziej inteligentnymi. Opisały, w jaki sposób Czechy zamierzają ustanowić ramy współpracy z innymi państwami członkowskimi do 2025 r. zgodnie z art. 9 dyrektywy (UE) 2023/2413. Kontynuowały starania na rzecz zawarcia z sąsiednimi państwami (Polską, Słowacją, Niemcami i Austrią) czterech wymaganych dwustronnych porozumień o solidarności dotyczących bezpieczeństwa dostaw gazu.

DOTYCZĄCE SPÓJNOŚCI ŚRODKÓW KRAJOWYCH Z CELEM NEUTRALNOŚCI KLIMATYCZNEJ ORAZ Z ZAPEWNIENIEM POSTĘPÓW W ZAKRESIE PRZYSTOSOWANIA SIĘ DO ZMIANY KLIMATU NA PODSTAWIE ROZPORZĄDZENIA (UE) 2021/1119

1. Zintensyfikowały działania na rzecz łagodzenia zmiany klimatu przez poczynienie wymiernych postępów w zakresie obowiązujących i planowanych polityk oraz rozważyły wprowadzenie dodatkowych pilnych środków w celu dostosowania oczekiwanych redukcji emisji gazów cieplarnianych i prognoz do celu neutralności klimatycznej. Działania te należy ukierunkować w szczególności na ograniczenie emisji z transportu i zwiększenie pochłaniania w sektorze LULUCF.
2. Zaktualizowały i zwiększyły poziom ambicji i jakości krajowej strategii długoterminowej poprzez doprecyzowanie czeskiego długoterminowego celu neutralności klimatycznej i uzasadnienie czeskich celów w zakresie redukcji emisji i zwiększenia pochłaniania w poszczególnych sektorach za pomocą rzetelnych polityk i środków.
3. Wzmocniły i wyraźnie ustanowiły strukturę zarządzania zdolną do wspierania efektywnych działań w zakresie planowania, wdrażania rozwiązań w obszarze przystosowania się do zmiany klimatu podejmowanych w odniesieniu do wszystkich sektorów, grup społecznych i szczebli administracji. Zapewniły, aby priorytety, strategie, polityki, plany i starania w dziedzinie przystosowania się do zmiany klimatu były współmierne do przewidywanej przyszłej podatności na skutki zmiany klimatu i ryzyko związane z klimatem, w oparciu o najlepszą dostępną wiedzę naukową oraz dostępne narzędzia przewidywania klimatu i wczesnego ostrzegania. Położyły większy nacisk na kwestie związane z odpornością na zmianę klimatu przy wykorzystywaniu wsparcia z unijnych programów finansowania, takich jak wspólna polityka rolna, finansowanie w ramach polityki spójności i inne odpowiednie fundusze UE. Fundusze powinny być wydawane w taki sposób, aby podnosiły odporność na zmianę klimatu i nie zwiększały podatności na jej skutki (tj. przestrzeganie zasady „nie czyni poważnych szkód” przy przystosowywaniu się do zmiany klimatu). Zapewniły istnienie publicznych i prywatnych mechanizmów finansowania działań na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu oraz proporcjonalność budżetów względem potrzeb inwestycyjnych, w szczególności w priorytetowych sektorach podatnych na skutki zmiany klimatu.
4. Zaangażowały grupy zainteresowanych stron, które są szczególnie podatne na skutki zmiany klimatu, w opracowywanie i wdrażanie polityki Czech w dziedzinie przystosowania się do zmiany klimatu. Dokumentowały przebieg i wyniki odpowiednich konsultacji. Usprawniły koordynację między różnymi poziomami sprawowania rządów (krajowymi/regionalnymi/lokalnymi), aby dostosować narzędzia planowania i pomóc w skoordynowanych interwencjach mających na celu transformację systemową. Zaangażowały partnerów społecznych i zainteresowane strony z sektora prywatnego w opracowywanie i wdrażanie polityki oraz inwestycje. Dokumentowały przebieg i wyniki odpowiednich konsultacji. Ustanowiły mechanizmy zapewniające opracowanie polityk na szczeblu niższym niż krajowy oraz ich regularne przeglądy i aktualizacje.
5. Propagowały rozwiązania oparte na zasobach przyrody i przystosowanie się oparte na ekosystemach w krajowych strategiach, politykach i planach oraz zapewniała inwestycje w ich realizację.

Sporządzono w Brukseli dnia 18 grudnia 2023 r.

W imieniu Komisji
Kadri SIMSON
Członek Komisji
